

**Sllavjanka Dimova Vera Angellovska
Marina Vasiq - Stefanovska**

ARSIMI MUZIKOR

**PËR KLASËN VI
ARSIMI FILLOR NËNTËVJEÇAR**

Autorë:

Sllavjanka Dimova
Vera Angellovska
Marina Vasiq - Stefanovska

Redaktorë:

Sllavjanka Dimova
Vera Angellovska
Marina Vasiq - Stefanovska

Ilustrues:

Sllavjanka Dimova
Vera Angellovska
Marina Vasiq - Stefanovska

Recensentë:

Mr. Snezhana Dimçevska
Mlladen Kostadinov
Bojan Stankoviq

Lektor

Tatjana Nankova

Përkthyes:

Blerim Muhagjeri

Redaktim profesional:

Prof.dr. Asllan Hamiti

Lektor i botimit në shqip:

Mr. Ismail Hamiti

Përgatitja kompjuterike

Vesna Gorjanska – Kërzheva

Botues:

Ministria e Arsimit dhe Shkencës e Republikës së Maqedonisë

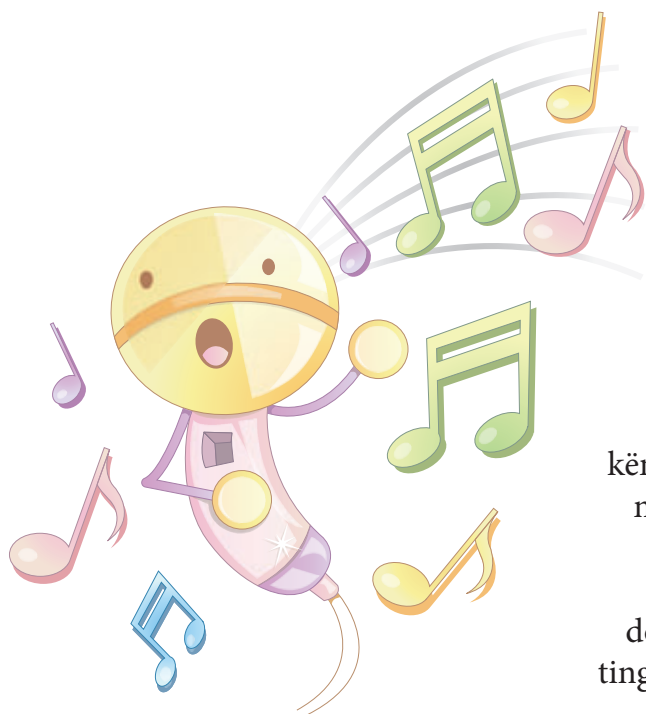
Shtyp:

Qendra Grafi ke shpkpv, Shkup

Tirazhi: 8.300

Me vendim për lejimin dhe përdorimin të librit mësimor në lëndën e arsimit muzikor për kl. E 6-të në shkollimin fillor nëntëvjeçar me nr 22-1109/1 të datës 23.06.2011 të sjellë nga Komisioni nacional për tekste mësimore

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св.Климент Охридски", Скопје
АВТОР: Димова, Славјанка - автор
ОДГОВОРНОСТ: Ангеловска, Вера - автор // Васиќ Стефановска, Марина - автор
НАСЛОВ: Музичко образование за VI одделение :деветгодишно основно образование
ИМПРЕСУМ: Скопје : Министерство за образование и наука на Република Македонија, 2011
ФИЗИЧКИ ОПИС: 66 стр. : илустр. ; 28 см
ISBN: 978-608-226-288-8
УДК: 373.3.016:78(075.2)=163.3
ВИД ГРАЃ : монографска публикација, текстуална граѓа, печатена
ИЗДАВАЊЕТО СЕ ПРЕДВИДУВА: 07.11.2011
COBISS.MK-ID: 89108234

I nderuari nxënës!

Zbulimi i sekreteve muzikore do të jetë udhërrëfyes edhe më tutje nëpër botën e muzikës. Do të kënaqesh në tingujt e melodive të zhanreve të ndryshme dhe do të zbulosh se çdoherë e krijojnë ndjenjën e njëjtë: gëzimin dhe dëshirën për ndarjen e lumturisë, dëshirës dhe miqësisë.

Do ta përjetosh ndjenjën e krenarisë, sepse ke kontribuar për sukses gjatë interpretimit të këngës. Meloditë e rëndomta që do t'i ekzekutosh me Instrumentet Orit do të bëjnë që ta pranosh atmosferën e shoqërisë, bashkëpunimit dhe gëzimit në orkestrat e mëdha. Kompozimet që do t'i dëgjosh do ta hapin derën në mbretërinë e tingujve, do të njoftojnë me jetën dhe krijimtarinë e kompozitorëve të huaj dhe vendorë. Në disa

prej tyre do t'i njohësh instrumentet muzikore popullore dhe shpirti do të dridhet prej tingujve të së kaluarës, që aq me mjeshtëri janë endur në të tashmen.

Njohuritë nga të gjitha lëndët e tjera dhe kreativiteti yt do të ndihmojnë që t'i shprehësh përjetimet, mendimet dhe përshtypjet e tua nga puna në orët e arsimit muzikor.

Për këtë arsye, bëj hapa të sigurt, ndiqe udhërrëfyesin, për arsye se... Kush e di, ndoshta ylli është i yti që shkëlqen në qiellin muzikor.

Nga autorët

Zgjerimi i vëllimit të toneve

Të përkujtohem:

Detyra:

1. Emëroji notat e mësuara me emra të abëcë-së!
2. Këndoji tonet e mësuara me emra solmizuese!
3. Hetoji notat me emër të njëjtë, mirëpo me vend të ndryshëm në pentagram.

Shkalla e tonit mund të zgjerohet te poshtë dhe lartë

Për zgjerimin e vëllimit të tonit te poshtë do të përdorim vija ndihmëse - të cilat shënohen në distancë të njëjtë sikurse vijat në pentagram.

Mbaje mend!

Notat shënohen:

- në vijën ndihmëse;
- nën vijën ndihmëse;
- mbi vijën ndihmëse;

Vendi i tonit si - h (e vogël)

Nota **si - h e vogël** shënohet nën vijën e parë ndihmëse të pentagramit. Prej tonit **si1 - hi** është e larguar te poshtë për tetë shkallë (oktava).

h (e vogël)	h1	h
si (e vogël)	si1	si

Shkalla e tonit me vëllim të zgjeruar të toneve te poshtë:

h	c1	d1	e1	f1	g1	a1	h1	c2
si	do1	re1	mi1	fa1	soll1	la1	si1	do2

Ushtrimi melodik

“Re, si, do”

S. Dimova

No - të e - re kë - n - doj, e vo - gël je! To - nin e vë - llimit e zgjer - o - j te po - sh - të.

Do, si, si, do, re, mi, do, si. Që të kë - n - doj fishkë - lloj re, si, do!

Detyrë:

1. Në fletoren tënde të muzikës shkruaje shkallën e tonit me vëllim të zgjeruar të toneve te poshtë.

„За сишв нас” (këngë për atdheun)

Muzikën dhe tekstin: *Miodrag Neçak*

Како сонце жолто, сјајно од небо што свети,
и ја гали мојта земја, мојте полиња.
Како месечко што фрла од сребро прашина,
така детска смеа гали, радост дарува.

После ноќта, денот иде, светлина ни носи,
после суша, дождот врне, вода налева.
После тага, радост иде, среќа бескрајна,
сите деца, пак, со насмев ќе ги милува.

Дајте раце иста мисла сите нас не води
исто небо, иста земја, иста вода е.
Дајте раце преку река, преку планини.
Сите нешта што не делат да се мостови.

Како мајка што го чува детето во сон,
така оваа земја наша да ни даде дом.

Detyrë:

1. Përjetimet e tua tregoji përmes krijimtarisë së artit.

Vendi i tonit la - a (e vogël)

Nota **la - a e vogël** shënohet në vijën e dytë ndihmëse nën pentagram.
Prej tonit **la1 - a1** është e larguar teposhtë për tetë shkallë (oktava).

a (e vogël)
la (e vogël)

a1
la1

a
la

Shkalla e tonit me vëllim të zgjeruar të toneve te poshtë:

a h c1 d1 e1 f1 g1 a1 h1 c2
la si do1 re1 mi1 fa1 soll la1 si1 do2

Ushtrimi melodik

Këngë solmizuese

S. Dimova

До, ре, ми, ла, си, до, ре, ми, фа, сол, ла, си, до.

Но-ти си пи - шу - ва - ме за да ги на - у - чи - ме.

Цртичка, главичка,
полна празна одлучи!
До, до, си, си, ла, ла, сол,
ре, фа, ми, ре, ла, си, до.

Detyrë:

1. Në fletoren tënde të muzikës shkruaje shkallën e tonit me vëllim të zgjeruar të toneve te poshtë.

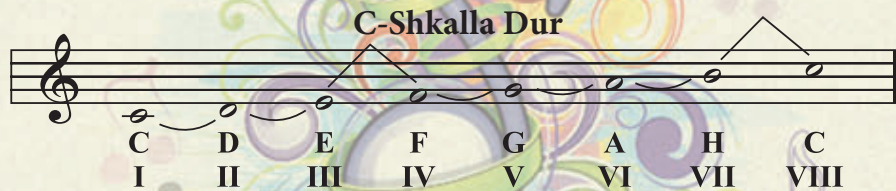

Gjinia e tonit

Shkallët e tonit mund të kenë gjini të ndryshme:

- gjinia e tonit - **dur** (dur)
- gjinia e tonit - **mol** (mol)

Shkalla themelore **C-dur** bie në gjininë e tonit dur.

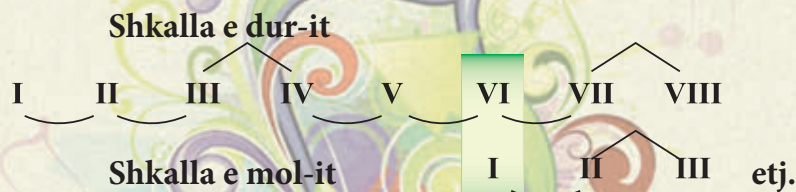
Çdo shkallë e dur-it ka këtë klasifikim të qëllimeve dhe gjysmën e shkallëve:

Shenja për tërë shkallën — Shenja për gjysmën e shkallës ^

Shkallët e mol-it plotësohen me tonin që gjendet në shkallën e VI (gjashtë) prej shkallës së dur-it.

Kur toni i shkallës së VI i shkallës së dur-it mbetet toni i **parë** (shkalla e I) i shkallës së re, krijohet shkalla e mol-it.

Ekzistojnë tre lloje të shkallëve të mol-it: lloji natyror, harmonik dhe melodik, sikurse ekzistojnë edhe lloje të shkallëve të dur-it, të cilat i njohim sipas klasifikimit të tërë shkallëve dhe gjysmëshkallëve.

Lloji natyror i shkallës së mol-it:

Mbaje mend!

Shkallët e mol-it plotësohen me tonin që gjendet në shkallën e VI (gjashtë) prej shkallës së dur-it.

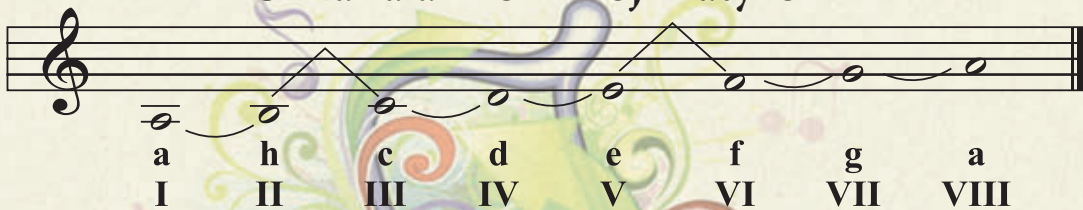

Shkalla a-mol – lloji natyror

Prej shkallës së VI të shkallës C-Dur prej tonit **a** krijohet shkalla e tonit **a-mol**.

Shkalla a-mol – lloji natyror

Klasifikimi i tërë shkallëve dhe gjysmëshkallëve në shkallën e mol-it – lloji natyror, sikurse është te poshtë, po ashtu edhe lartë.

Mbaje mend!

Lloji natyror i shkallës a-mol ka gjysmë shkallë edhe ndërmjet shkallëve V-VI.

Aktiviteti:

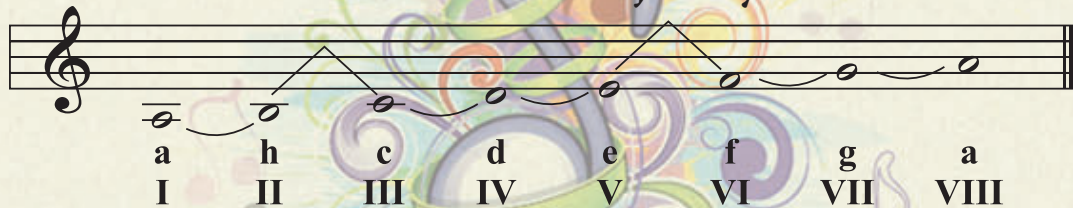
1. Këndoje shkallën a-mol lartë dhe te poshtë së bashku me arsimtarin tënd!
2. Në fletoren tënde të muzikës shkruaje shkallën a-mol të llojit natyror.

Tetrakordi

Shkalla a-mol – lloji natyror

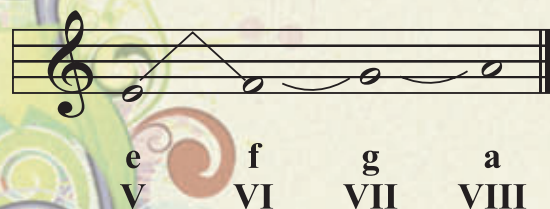
Shkalla a-mol – lloji natyror mund të ndahet në dy pjesë të cilat i quajmë tetrakorde.

Tetrakordi paraqet varg prej katër tonesh

Tetrakordi i parë

Tetrakordi i dytë

Detyra:

1. Shkruaje shkallën **a-mol** – lloji natyror dhe shënoji tetrakordet në nuanca të ndryshme.
2. Bëhu kreativ dhe me përdorimin e IKT-së bëj një vizatim të shkallës **a-mol** – llojeve natyrore dhe karakteristikave të saja: emrat, shkallët dhe tetrakordet.

Këndojmë dhe luajmë në C-dur dhe a-mol – lloji natyror

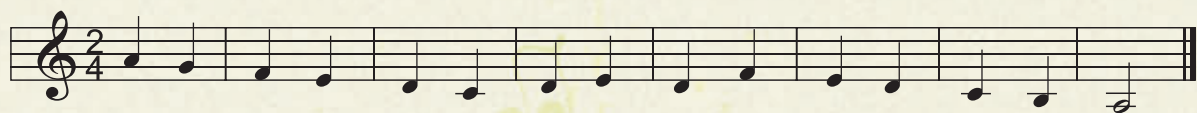
Ushtrimi melodik nr.1

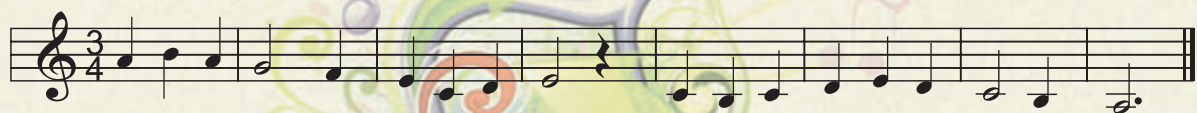
Ushtrimi melodik nr.2

Ushtrimi melodik nr.3

Ushtrimi melodik nr.4

Ushtrimi melodik nr.5

Detyrë:

1. Caktoje gjininë e tonit të ushtrimeve melodike.

Volfgang Amadeus Mozart „Marshi turk”

Volfgang Amadeus Mozart është njëri ndër kompozitorët dhe muzicentët më të rëndësishëm austriak i të gjitha kohërave. Veprat e tij lënë përshtypje të vazhdueshme tek dëgjuesit, andaj edhe sot e kësaj dite dëgjohen dhe ekzekutohen.

Mocarti i vogël „fëmija mrekulli”

Mëso më tepër:

Mocarti i vogël ka marrë pjesë në një numër të madh koncertesh. Ka udhëtuar nëpër Evropë me babanë e vet dhe me motrën e madhe. Publiku është entuziazmuar prej gjenialitetit të kompozitorit të vogël për shkak të së cilës u quajt „fëmija mrekulli”. Krahas pianos shumë mirë ka ditur t’i bie edhe violinës. Pakujdesia fëmijërore dhe temperamentit i gëzuar u dalluan në krijimtarinë e hershme të tij.

Gjatë kohës së tij të shkurtër pa lodhje dhe në mënyrë të shpejt ka krijuar, duke u motivuar nga tërë ajo që e rrethonte.

„Marshi turk”

Në shek. 18 në vendet e Evropës filluan të pranohen elementet e kulturës turke. Nga këto shkaqe qëndrimin e tretë të sonatës për piano, Mozart e emëroi „a la turca” apo „Marshi turk”.

Marshi turk fillon me një melodi në mol të kënduar me zë të këndshëm, pas së cilës vijon melodia që ka kthjelltësi, karakter marshi në dur.

Melodia e „Marshit turk” është një ndër meloditë më të popullarizuara sot. Me interes të madh e ekzekutojnë dhe e dëgjojnë edhe fëmijët, por edhe të moshuarit.

Marshi është kompozimi në takt dypjesësh me ritëm të theksuar. Më shpesh luhet në solemnitete ku lëvizin varganë solemn të civilëve apo ushtarëve, në shoqërim të tambureve dhe instrumenteve me frymë.

dhoma punuese e Mozartit

Detyra:

1. Ndahuni në grupe (femra dhe meshkuj) dhe lëvizni me hapa në mënyrë përkatëse me ritmin e melodisë (femrat-mol, meshkujt-dur).
2. Hulumto për jetën dhe veprën e V. A. Mozart dhe përpilo një album.

Intervalet

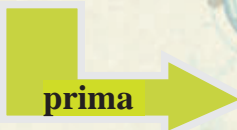
Të përkujtohem:

Distanca ndërmjet dy toneve të ndryshme në shkallën e tonit quhet interval.

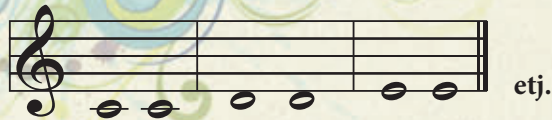
Secili interval e ka **emrin** dhe **madhësinë** e vet.

Tonet në intervale mund t'i këndojmë apo t'i luajmë në mënyrë të veçantë (një nga një), por edhe së bashku (zëshmëri e njëkohësishme e të dyja toneve).

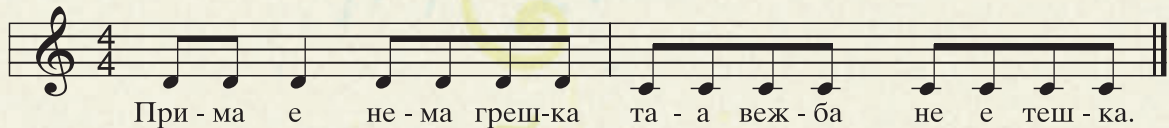
Intervalet që i mësuam:

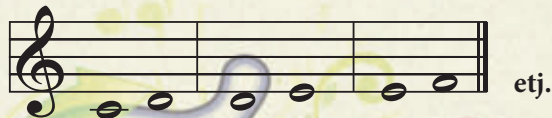
prima

Shembull:

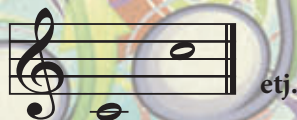
sekonda

Shembull:

oktava

Shembull:

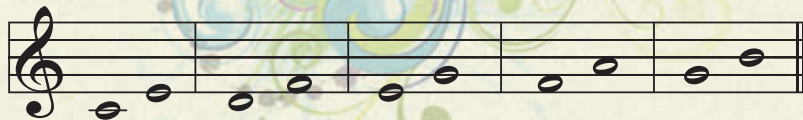

Tercë intervali

Aktiviteti:

1. Ndahuni në çifte. Shkruajini tonet: **do1** dhe **mi1**; **re1** dhe **fa1**; **mi1** dhe **sol1**; **fa1** dhe **la1**; **sol1** dhe **si1**.
2. Në ushtrimin melodik emëroji dhe këndoji tonet të cilat gjenden ndërmjet tyre. Vallë, ekziston distancë melodike ndërmjet toneve? Zbulo për sa tone qëndrojnë në largësi tonet njëri prej tjetrit?
3. Këndoji tonet në kohëzgjatjen e notave sipas zgjidhjes tënde.

Ndërmjet toneve në shembujt e përmendur ka distancë melodike prej tri tonesh. Kjo distancë melodike quhet tercë.

Distanca melodike prej tri tonesh quhet tercë

Име имам терца јас

S. Dimova

Ма - ла и - ли го - ле - ма и мам и - ме тер - ца јас,
го - ре до - ле за - пеј - те ме - не да ме чу - е - те.

Mbaje mend!

Distanca melodike prej tri tonesh quhet tercë.

Kuartë intervali

Aktiviteti:

Ky aktivitet është paraparë për formën individuale të punës. Caktoje, emëroje dhe shkruaje emrin e tonit të katërt, duke filluar nga toni i përmendur në shembullin e dhënë:

lartë

do1 - - fa   re - - ?   mi - - ?   fa - - ?

poshtë

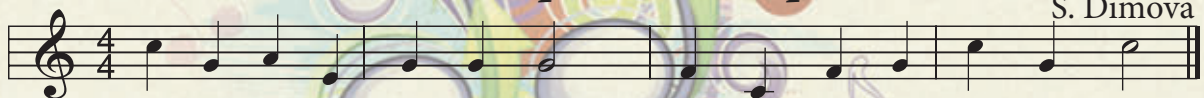
do2- - sol   si - - ?   la - - ?   sol - - ?

Me ndihmën e arsimtarit shkruaji dhe emëroji shembujt në fletoren e muzikës. Çka vëreni? Ndërmjet toneve ka distancë melodike prej katër tonesh. Kjo distancë melodike quhet **kuartë**.

Distanca melodike prej katër tonesh quhet kuartë

Скокни, рипни четири

S. Dimova

Скок - ни рип - ни   че - ти - ри,   квар - та   ти   ке   нап - ра - виш.

Скокни, рипни, почувј ти,
доле, горе, застани.

Mbaje mend!

Distanca melodike prej katër tonesh quhet kuartë.

Ushtrime melodike me tercë dhe kuartë intervalet

Ushtrimi melodik nr.1

Ushtrimi melodik nr.2

Ushtrimi melodik nr.3

Ushtrimi melodik nr.4

Detyra:

1. Hetoji dhe emëroji tercë dhe kuartë intervalet.
2. Përpiqu të krijosh ushtrim melodik me tercë dhe kuartë intervalet.

Од новиот свет

Antonin Dvorzhak

4/4

fine

The first system of music consists of four staves. The top two staves are for flutes, both in treble clef. The bottom two staves are for a drum set and cymbals, both in treble clef. The music is written in a 4/4 time signature. The flute parts play a melody of quarter and eighth notes. The drum set part plays a steady eighth-note pattern. The cymbal part plays a steady eighth-note pattern.

DC al fine

The second system of music is identical to the first system, featuring two flutes, a drum set, and cymbals. The notation and instrument illustrations are the same as in the first system.

Kuintë intervali

Aktiviteti:

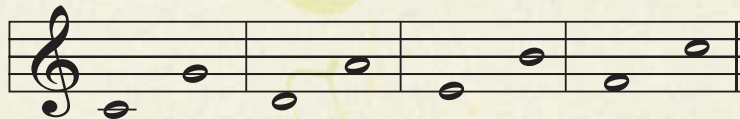
1. Formoni grupe nga pesë nxënës. Secili grup le të caktojë ton fillestar prej të cilit do të këndojë pesë tona lartë dhe pesë tona poshtë. Tonin fillestar dhe përfundimtar regjistrojeni në fletoren e muzikës.

Çka vëreni?

Ndërmjet toneve ekziston distancë melodike prej pesë tonesh. Kjo distancë melodike quhet **kuintë**.

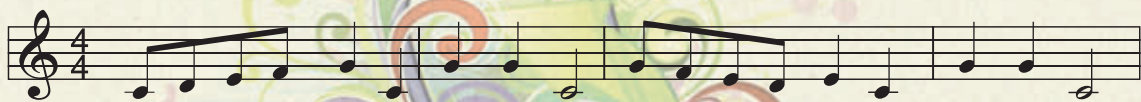
Distanca melodike prej pesë tonesh quhet kuintë

2. Këndoji kuintet në kohëzgjatje të notave sipas zgjidhjes tënde.

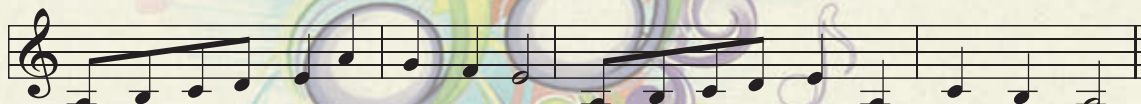

Вака звучам јас

S. Dimova

Ин-тер-вал сум квин-та сол, сол, до. То-но - ви си ре-дам јас на час.

Ла, си, до, ре, ми, ла, сол, фа, ми, не - ко - гаш и ва - ка зву - чам јас.

Mbaje mend!

Distanca melodike prej pesë tonesh quhet kuintë.

Ushtrime dhe këngë melodike me kuintë intervalin

Ushtrimi melodik nr.1

Ushtrimi melodik nr.2

Мори сваке...

popullore

Мо - ри сва - ќе, ка - ка - ра - ќе, дос, дос, дос, дос,
мо - ри сва - ќе, ка - ка - ра - ќе, дос, дос, дос.

Valle

Muzika: Stefan M. Gajdov

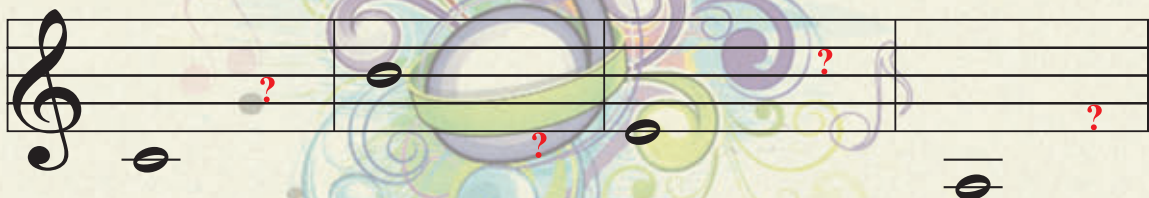
Sekstet intervali

Aktiviteti:

1. Në fletoren e muzikës, në shembullin e dhënë të muzikës, shkruaje një ton në vendin e pikëpyetjes.

Shembulli muzikor:

2. Emëroji tonet e dhëna.
3. Emëroji tonet e shkruara.
4. Emëroni dhe këndonin tonet të cilat gjenden ndërmjet dy toneve.

Çka vëreni?

Ndërmjet dy toneve ekziston një distancë melodike prej gjashtë tonesh. Kjo distancë melodike quhet **sekstet**.

Distanca melodike prej gjashtë tonesh quhet sekstet.

5. Ndahuni në dy grupe. Grupi i parë le ta këndojë tonin e parë, kurse grupi i dytë le ta këndojë tonin e dytë prej shembujve të dhënë për sekstet intervalin.

Mbaje mend!

Distanca melodike prej gjashtë tonesh quhet sekstet.

Ushtrime dhe këngë melodike me sekstet intervalin

Ushtrimi melodik nr.1

Ushtrimi melodik nr.2

Љубовна приказна

Френсис Леј

Собрале ми се набрале

народна песна

Со - бра - ле ми се - - - - , на - бра - ле,
со - бра - ле ми се - - - - , на - бра - ле,
си - те ми мо - ми плет - вар - ки,
си - те ми мо - ми плет - вар - ки.
Дај, ли - ду, ли - ду, ли - ду - ду,
дај, ли - ду, ли - ду, ли - ду - ду.

Septimë intervali

Aktiviteti:

1. Shkruaji tonet:
la e vogël - sol1; si e vogël - la1; do1 - si1; re1 - do2.
2. Emëroji dhe këndoji tonet të cilat gjenden ndërmjet tyre.
3. Caktoje sa është distanca melodike ndërmjet toneve.
4. Për sa tone qëndrojnë në largësi tonet njëri prej tjetrit?

Ndërmjet toneve ka distancë melodike prej shtatë tonesh. Kjo distancë melodike quhet **septimë**.

Distanca melodike prej shtatë tonesh quhet septimë

5. Këndoji septimat në kohëzgjatje të notave nga nota e plotë dhe gjysmë nota.

Седум Ноту

S. Dimova

Mbaje mend!

Distanca melodike prej shtatë tonesh quhet septimë.

Ushtrime dhe këngë melodike me septimë intervalin

Ushtrimi melodik nr.1

Ushtrimi melodik nr.2

Стојан ми болен лежеше

këngë popullore

Сто - јан ми - - - - - бо - лен ле - же - ше,
 на ви - со - - ки - те чар - да - ци, ле - ле,
 на ви - со - - ки - те чар - да - ци.

Detyra:

1. Në ushtrimet melodike, hetoji dhe emëroji taktet ku është përdorur septimë intervali.
2. Emëroji tonet e septimë intervalit në këngën „Стојан ми болен лежеше”.

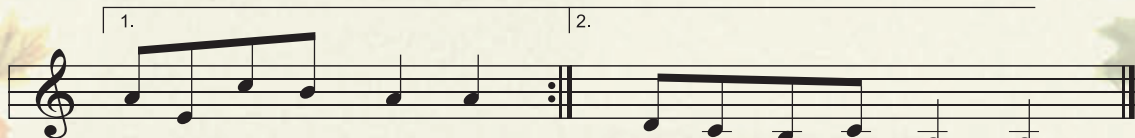

Есен (me nota)

Muzika: S. Dimova

Е-сен злат-на, жол-та, пов-тор-но ни дој - де. Ле - то топ-ло ми - ло,

ве - се - ло ни прој - де.

ве - се - ло ни прој - де.

Есен златна, жолти лисја тажно рони,
јата птици, мали, времето ги гони.

Плодови во корпи таа нам ни носи,
тревата во поле, таа пак ја коси.

Detyra:

1. Hetoje karakterin e këngës „Есен”.
2. Caktoje gjininë e tonit (mol apo dur), në të cilën është shkruar kënga.

Шеќерна мелодија

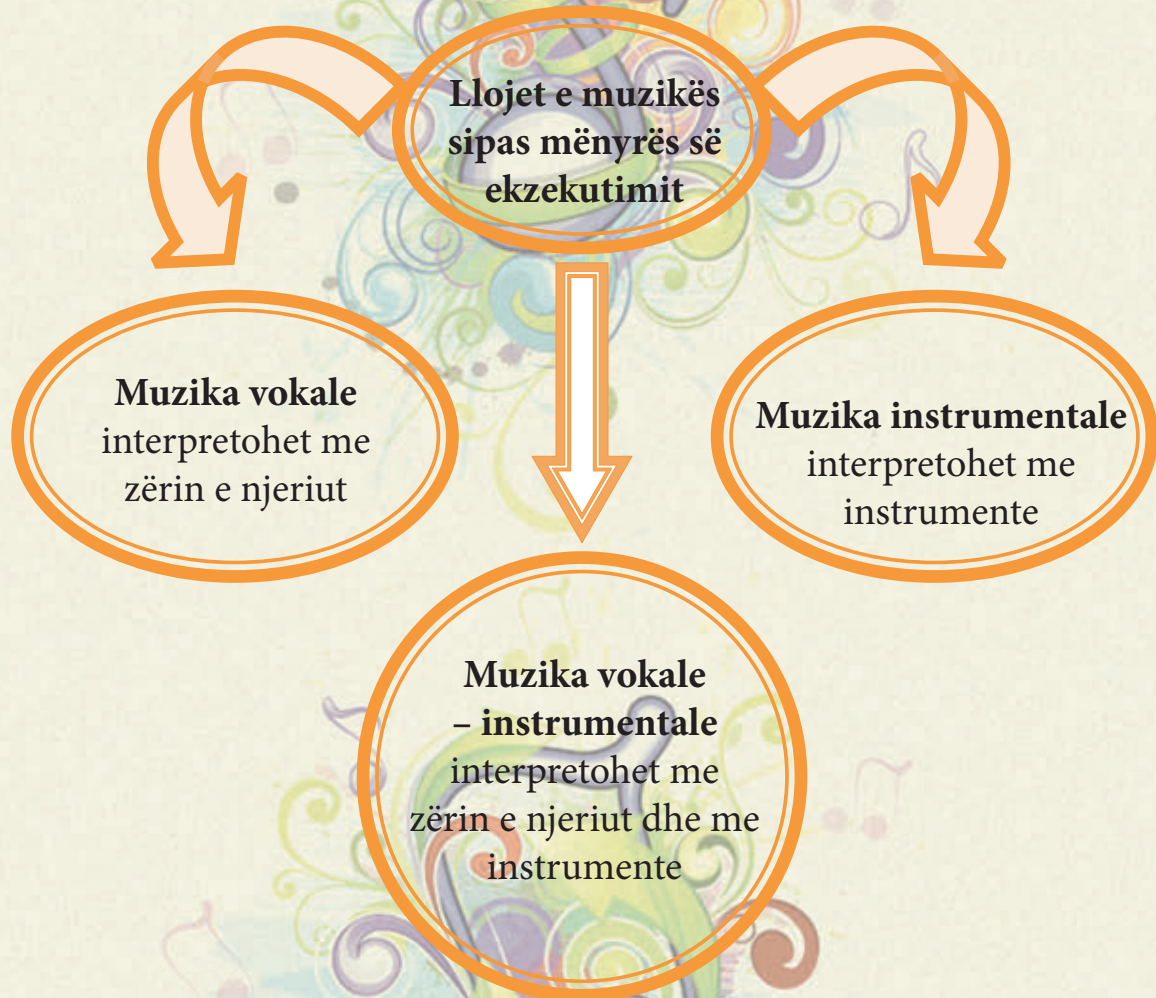

The musical score is presented in two systems, each with three staves. The top system includes three illustrations of shakers on the left side. The music is written in 4/4 time and consists of a simple, rhythmic melody. The bottom system also features three staves of music, continuing the melody. The background of the page is decorated with faint, stylized musical notes and a large, faint watermark of a musical staff.

Llojet e ekzekutimeve muzikore

Mbaje mend!

Ndarja themelore e muzikës sipas interpretimit është:

- muzika vokale,
- muzika instrumentale,
- muzika vokale - instrumentale.

Nga krijimtaria e Zapro Zaprovit

Zapro Zaprov, lindi më 1947. Ai është dirigjent i njohur maqedonas i korit, por edhe profesor në Fakultetin Pedagogjik në Shkup.

Krijimtarinë e vet e orientoi më shumë në aranzhimin e muzikës së korit për fëmijë dhe koreve për të rinj.

Prej vitit 1973 vazhdimisht punoi me koret e fëmijëve „Изворче” dhe „Развигорче”. Është themelues i korit për vajza të reja „Рустико”.

Zapro Zaprov

Në karrierën e tij të koncertit realizoi mbi 2500 koncerte në Maqedoni dhe në botë. Është autor i rreth 100 veprave. Organizoi seminare edukative nga sfera e veprimtarisë së korit-pedagogjik në Maqedoni, Bullgari dhe Japoni. Për kontributin e veçantë që ka dhënë në kulturë dhe art, është fitues i çmimit „11 Tetori”.

„Коледе”

Në kompozimin „Коледе” janë përshkruar traditat kolendarë prej fëmijërisë së autorit. Në mesin e fshatit janë mbledhur fëmijë me shkopinj dhe zile dhe herët në mëngjes kanë shkruar nëpër shtëpi, kanë kënduar këngë kolendarë dhe kanë marrë: gështenja, arra, molla, bonbone dhe ëmbëlsira - коледарчиња.

**Коледица, Варварица,
а по неа Василица, еднаш
ми е во година како
цвеќе во градина.**

**Бакшиш, бакшиш, паричка.
Баба меси баничка, во
баничка паричка. „Дајте
една баничка! Коледе, бабо
костенче!”**

Detyra:

1. Çfarë lloji ka kompozimi „Коледе”, sipas mënyrës së interpretimit?
2. Hulumto për traditat kolendarë në vendin tënd.

Krijimtaria dhe shprehja muzikore (modeli i asociacionit)

Aktiviteti:

Demonstrimi për shembullin:

Asociacioni muzikor për njohjen e veprave të dëgjuara muzikore.

Instrumente	Austria	vallëzimi	e errët	ujë
koncerti	valceri	dy	e kuqe	rrjedh
dirigjenti	kompozitori	vjeneze	e bardhë	e gjatë
?	?	?	?	?
Përgjigjja përfundimtare?				

Asociacioni si model i shprehjes dhe krijimtarisë shpeshherë mund të zbatohet për zbulimin e përmbajtjeve muzikore:

- zbulimin e titullit të këngës dhe veprës muzikore;
- zbulimin e nocionit të shkrimit muzikor;
- zbulimin e nocionit të folklorit muzikor;
- zbulimin e nocioneve të gramatikës muzikore etj.

Lloji dhe forma e punës:

Aktiviteti mund të jetë në mënyrë grupore dhe individuale.

Përpilimi i modelit të asociacionit të përmbajtjes me tema të ndryshme apo me një temë. Përgjigjja e kolonës dhe përgjigjja përfundimtare nuk duhet të futen.

Zbulimi i zgjidhjes së asociacionit.

Johan Shtraus „Danubi blu”

Johan Shtraus

Johan Shtraus – i Riu është kompozitor, dirigjent dhe violinist i njohur austriak. Përveç valcerëve ka kompozuar edhe polkë, marshe, mazurkë, operetë dhe vepra tjera.

Si lojë, valceri shumë moti është luajtur nëpër fshatra dhe qytete. Në shek. 19 hyn në sallonet aristokrate dhe oborret mbretërore dhe rritet në lojërat me lëvizje elegante dhe lëvizje të matura. Valceri klasik vjenez, Shtraus në mënyrë artistike e përsosi në nivel veprën muzikore të koncertit. Inventiviteti i tij krijues veçanërisht vërehet në luksozin muzikor dhe madhështinë e valcerëve. Forma e këtillë e përkryer për vallëzim është sfidë për Shtrausin që ta krijojë valcerin vjenez, kurse në Austri të krijojë traditën për përkujdesjen e llojeve tjera të vallëzimeve.

„Danubi blu”

Muzika e kompozimit „Danubi blu” është e këndshme për dëgjuesin, ngase zgjon ndjenja të solemnitetit, kënaqësisë, këndimit dhe për shkak të kësaj ka arritur ta bëjë për vete publikun në tërë botën.

Vallë, e keni ditur?

Valceri „Danubi blu”, austriakët e konsiderojnë për himn jozyrtar.

Detyra:

1. Caktoje llojin e ekzekutimit muzikor.
2. Pas dëgjimit të kompozimit „Danubi blu” tregoje përjetimin tënd përmes shprehjes dhe krijimtarisë artistike dhe letrare.

Përmendore në përkujtim të mbretit të valcerëve - Shtraus (i Riu)

Krijojmë dhe këndojmë

(Shprehja dhe krijimtaria muzikore përmes luajtjes së tërësive muzikore)

Aktiviteti i arsimtarit:

Demonstrimi i ekzekutimeve të tërësive muzikore.

- ekzekutimi i tërësisë muzikore me instrumente melodike dhe ritmike - pyetje?
- ekzekutimi i tërësisë muzikore me instrumente melodike dhe ritmike - përgjigje.

Njohja me mënyrën e realizimit të shprehjes dhe krijimtarisë muzikore përmes luajtjes së tërësive muzikore. Formimi i katër grupeve nxënësish.

Realizimi i aktiviteteve:

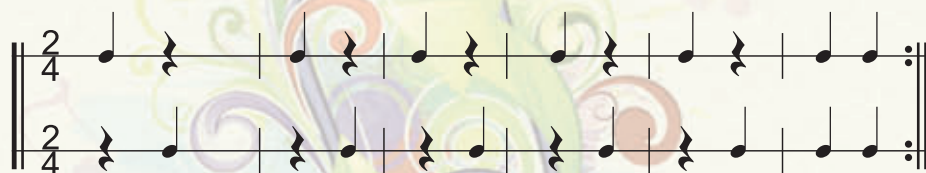
Aktiviteti numër 1.

- Arsimtari e demonstroi tërësinë muzikore melodike - pyetje.

Борјано, Борјанке

- Grupi i parë e përsërit tërësinë muzikore – pyetje, me instrumente melodike.
- Arsimtari e demonstroi tërësinë muzikore ritmike - pyetje.

- Grupi i dytë e përsërit tërësinë muzikore - pyetje, mirëpo me instrumente ritmike.

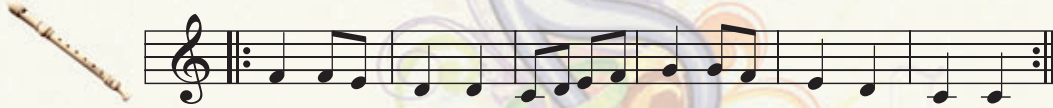
Në vazhdim të aktivitetit nxënësit duhet të luajnë së bashku.

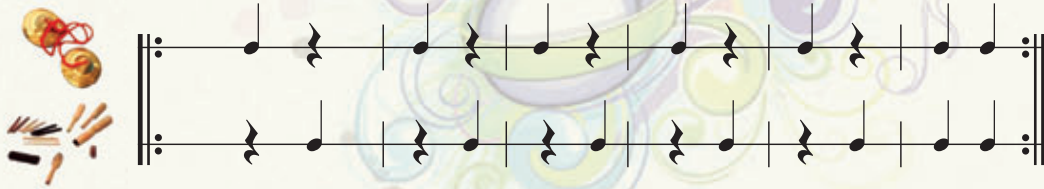

Aktiviteti numër 2.

- Arsimtari e demonstroi tërësinë muzikore melodike - përgjigje.

- Grupi i parë e përsërit tërësinë muzikore - përgjigje, me instrumente melodike.
- Arsimtari e demonstroi tërësinë ritmike muzikore - përgjigje.

- Grupi i dytë e përsërit tërësinë muzikore - përgjigje, mirëpo me instrumente ritmike. Në vazhdim të aktivitetit nxënësit duhet të luajnë së bashku.

Aktiviteti numër 3.

- Arsimtari e demonstroi tërësinë muzikore melodike - pyetje dhe përgjigje.
- Grupi i parë e përsërit tërësinë muzikore - pyetje dhe përgjigje, mirëpo me instrumente melodike.
- Arsimtari e demonstroi tërësinë muzikore ritmike - pyetje dhe përgjigje.
- Grupi i dytë e përsërit tërësinë muzikore - pyetje dhe përgjigje, mirëpo me instrumente ritmike.

Në vazhdim të aktivitetit nxënësit duhet të luajnë së bashku. Ky aktivitet mund të realizohet me shumë këngë të njohura apo me vepra të dëgjuara muzikore.

Елко, елко (me dëgjim)

Музика: С. Гајдов

Сре-де со-ба ви-со-ко ел-ка-та ми сто-и,
и ја кра-сат и-гра-чки, во ил-ја-да бо-и.
Ел - ко, ел - ко, по - рас-ни у - ште две три пе - ди
за да мо - же Де - до Мраз, да - ро - ви - да ре - ди.

Тука е играчката
вчера што ја сонив
многу, многу играчки,
многу лампиони.

реф: Елко, елко,
порасни уште две-три педи,
за да може Дедо Мраз,
дарови да реди.

Снежана од гранките,
милно ми се смее
и ми вели весело,
секој нека пее.

реф: Елко, елко,

Detyrë:

1. Përpilo një urim për Vitin e Ri.

Зима (me dëgjim)

S. Dimova

Дој - де зи-ма снеж-на бе - ла еј, хај, хај,
ма - ли де - ца че - та це - ла еј, хај, хај.
И - гри пес - ни сег-де е - чат тра - ла - ла,
де - ца ма - ли сан - ки вле-чат тра - ла - ла.
Дој-де зи - ма снеж-на бе - ла еј, хај, хај,
ра - дос - та е се - га це - ла еј, хај, хај.

Дојде зима снежна бела еј, хај, хај,
мами деца, чета цела еј, хај, хај.

Игри, песни сегде ечат тра, ла, ла,
деца мали санки влечат тра, ла, ла.

Дојде зима снежна, бела еј, хај, хај,
радоста е сега цела еј, хај, хај.

Detyrë:

1. Përshkruaje një përjetim dimri që
ty të ka mbetur në kujtesë.

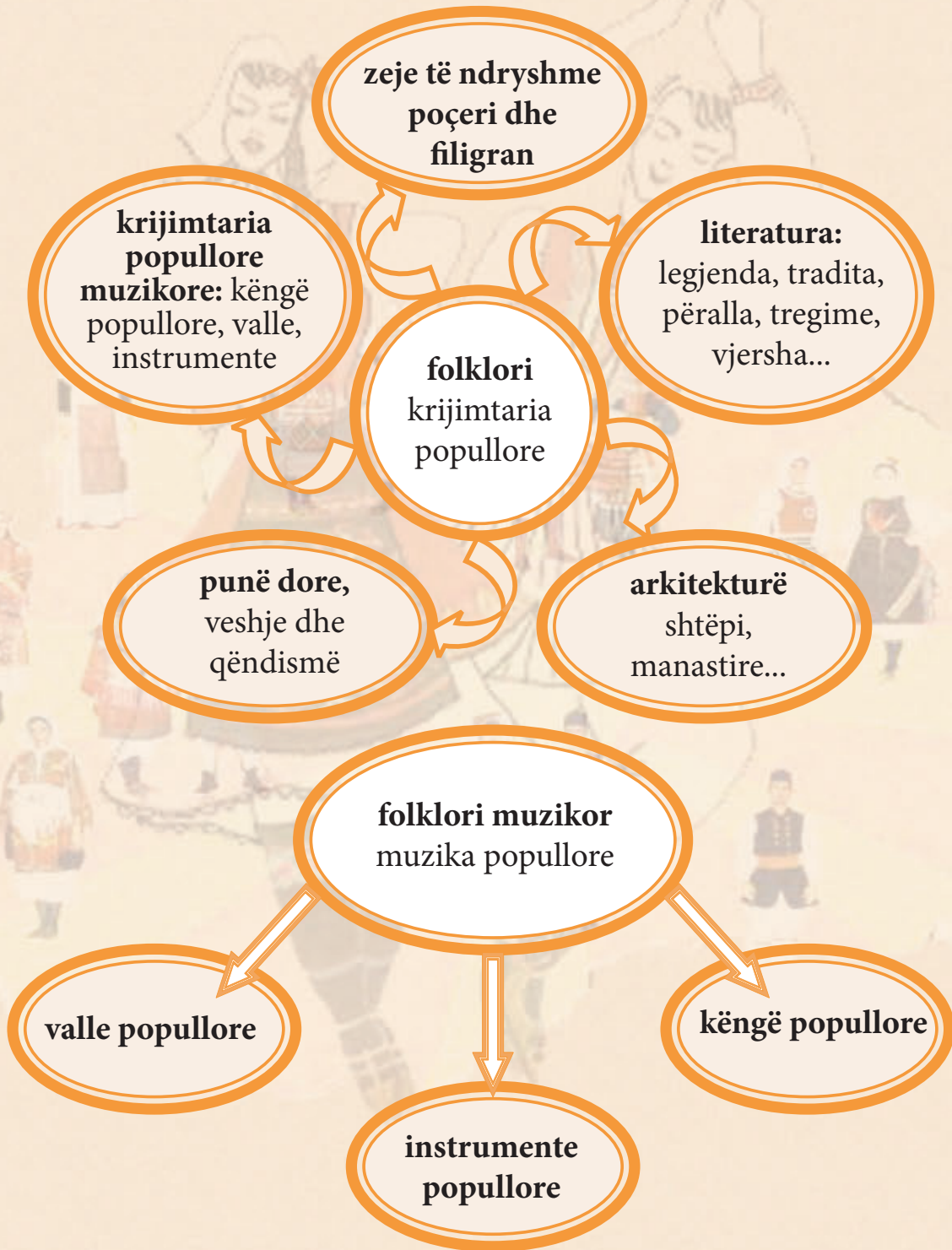

Folklori

Të përkujtohem:

Instrumentet muzikore popullore

Secili rajon në Republikën e Maqedonisë ka instrumente karakteristike. Në pjesën qendrore të Republikës së Maqedonisë, më të përfaqësuara janë surllet dhe gajdet në shoqërim me daulle të vogël dhe dajre. Në pjesën perëndimore të Maqedonisë, kryesisht në pjesën e Dibrës, më të shpeshta janë surllet e mëdha në shoqërim të daulles së madhe. Në zonat lindore të Maqedonisë, instrument i rëndësishëm është tambura, e kryesisht kemaneja.

Klasifikimi i instrumenteve popullore sipas mënyrës së nxjerrjes së zërit

Dëgjojmë valle popullore

Vallet popullore të Maqedonisë kanë vend të rëndësishëm në folklorin tonë dhe në traditën muzikore. Këto meritojnë vend të veçantë, sepse përmbajnë melodi, lojë, ritëm karakteristike dhe shkaktjnë frymëzim. Në këto janë shprehur ndjenjat dhe dispozicioni në zhvillimin e jetës kulturore dhe shoqërore të popullit tonë. Në varësi të stilit, koreografia dhe traditat e lidhura me këto mund të ndahen në pesë grupe rajonale:

perëndimore

jugperëndimore

jugore

veriore

lindore

Janë të shoqëruar me instrumente popullore: gajdja, surlja, daullja, kavalli, darabuku, dajrja apo orkestra me goditje (përbërje të instrumenteve klasike, popullore dhe orientale).

instrumentet popullore

“*Nevestinsko*,” është valle origjinale e femrave në të cilën tregohet dinjiteti, krenaria dhe bukuria e nuses së Maqedonisë. Edhe pse përbëhet prej hapave të rëndomtë, sërish stili i lojës dhe veshja e pasur lënë përshtypje të thellë.

“*Mariovska tresenica*” është një lojë e femrave të Mariovës. Është e inspiruar nga traditat e ditës së hënë të pastër, një ditë para agjërimit të pashkëve, kur pastrohej tërë shtëpia. Është e përbërë me veshje origjinale dhe të pasura.

“*Rusali*” është një lojë riti i meshkujve, që është karakteristike për rajonin e Gjevgjelisë. Luhet gjatë kohës së ashtuquajtur ditët e pakryqëzuara, ndërmjet Buzmit dhe Kërshëndellave. Loja ka simbolikë dhe e paraqet luftën e së mirës me të keqën.

“*Kopačka*” është një valle burimore, e meshkujve dhe valle tubimi dhe është me karakter pune. I përmban katër tërësi loje: shëtitjen, imtësinë, hedhjen dhe vallen. Luhet me tërë shputën. Sipas karakterit është e shpejt dhe është valle temperamente. Përmes lojës tregohet përpunimi i tokës.

“*Tropnalo oro*” ka prezantim të përzier koreografik. Kjo është këngë popullore nga rajoni i Shkupit me të njëjtin emër dhe ka qenë inspirim që të krijohet kjo valle. Kjo e tregon gëzimin e të rinjve të cilët e luajnë dhe e pranojnë hapësirën mes fshati.

“*Sretselo*” është valle karakteristike për zonën e Povardaries. Përmes këngëve (“*Ova e sello*”, “*Siten kamen do kamena*”, “*Snoshti te prativ na voda kerko*”, “*Shto sobir mi se sobrallo*”) dhe valleve, paraqitet jeta e përditshme fshatare dhe ngjarjet në mes të fshatit si qendër të jetës sociale të të rinjve.

Detyra:

1. Dëgjoni valle sipas zgjidhjes suaj.
2. Emëroni instrumentet popullore që i njihni në shembujt muzikorë.
3. Përpikuni të vallëzoni në vallen që e dini.

Folklori muzikor

(instrumentet muzikore popullore)

Në organizimin e **aktivitetit të projektit** nevojitet të zbatohen këto hapa:

Hapi I Planifikimi dhe organizimi

- njohja me aktivitetet e projekteve; hulumtimi dhe mbledhja e të dhënave për instrumentet muzikore popullore;
- formimi i grupeve, sipas afiniteteve të nxënësve.

Hapi II Hulumtimi

- mbledhja e materialeve (fotografi të instrumenteve, fotografi të përbërjeve instrumentale popullore, audio-incizimet, shënimet e intervistës, video-incizimet, shënimet e rasteve muzikore, përpilimi i albumit, audio CD apo prezantimi në **PowerPoint**);
- rregullimi dhe selektimi i materialit.

Hapi III Rregullimi

- zgjedhja e modelit të prezantimit,
- rregullimi teknik;
- rregullimi estetik.

Hapi IV Prezantimi

- prezantimi me gojë me demonstrimin e audio incizimeve;
- prezantimi me letra vizatimi dhe audio incizime;
- video prezantimi në **PowerPoint**, me prapavijë muzikore;
- përpilimi i librit-album;
- ndonjë lloj tjetër i prezantimit sipas zgjidhjes së nxënësit.

Hapi V Rezultatet e pritura

- prezantimi i suksesshëm.

Surlja

*Марамчв се врти бело
во Град и во село.
Зурли на оро канат
младо и старо да станат.*

T. Nankova

Surlja është instrument me frymë me tingull shumë të zëshëm dhe depërtues dhe thuajse çdoherë është e shoqëruar me daulle. Është e përpunuar prej drurit të arrës, drurit të kajsisë apo ndonjë druri tjetër.

Pjesë kryesore të instrumentit janë: **gypi i konusit, sqepi dhe pipëza. Gypi i konusit** ka tetë vrima melodike, shtatë në anën e përparme dhe një për gishtin e madh në anën e prapme, si dhe vrima për frymë në pjesën e poshtme. Sqepi është gyp i vogël në formë të shkronjës „T”. Në pjesën e poshtme, ajo është e gdhendur në dy vende një pas një, e aty është i vendosur pipëza. Ai përbëhet prej një gypi më të shkurtër të lastrës, që gjendet në qendër të pllakës së lastrës qarkore. Në pjesën e sipërme të gypit hyn pipëza dygjuhësore e kallamit, e përforcuar në pjesën e poshtme.

Toni prodhohet me fryrjen në pipëzën dygjuhësore të kallamit. Në këtë mënyrë futet ajër në instrument me ç'rast krijohet toni. Me hapjen dhe mbylljen e hapjeve me gishtat e të dyja duarve, fitohen tone të ndryshme sipas lartësisë.

Vallë, e keni ditur?

Instrumenti i surlës, tek shqiptarët quhet surle, tek turqit - surna, kurse tek romët - surlja.

Zheljko Destanovski

Goce Dimovski

Rekomandimi për dëgjim:

„Vallja maqedonase”, në plotësim të Goce Dimovski.

Kavalli

*Јас сум од јасеново парче
Кавалче со тенко вратче,
за малиот Стојанче дарче
во планина овчарче.*

T. Nankova

kavalli

Kavalli është instrument me frymë të tipit flaut e poshtme, që është e hapur në të dyja qoshet. Përpunohet prej drurit të frashrit, që në mënyrë ornamentike është e pasur nëpër tërë gjatësinë. Në çdo kavall ka tetë hapje melodike, shtatë në anën e përparme dhe një për gishtin e madhe në anën e prapme.

Kur i bie kavallit, ai mbahet me të dyja duart. Fryhet në hapjen e mprehtë të sipërme, ashtu që goja e përfshinë vetëm një pjesë të hapjes për fryrje. Kavalli tingëllon ngrohtë dhe përmallshëm. Më herët ka qenë vetëm instrument bariu. Është përdorur si çift kavallesh, prej të cilëve njëri e ka udhëhequr melodinë, kurse tjetri e ka luajtur rolin e shoqëruesit. Pas Luftës së Dytë Botërore, kavallet shfrytëzohen si instrumente melodike të ansambleve në përbërje të ndryshme instrumentale.

Angele Dimovski

Vallë, e keni ditur?

Angele Dimovski dhe Stefçe Stojkovski janë përpunues të njohur të instrumenteve popullore. Argument për përkushtimin dhe dashurinë e tyre ndaj instrumenteve popullore është veprimtaria e tyre instrumentale.

Mënyra e këndimit

Rekomandimi për dëgjim:
Valle në plotësimin e Angele Dimovski.

Gajdja

Gajdja është instrument me frymë, dytingujshe, popullore, tradicionale maqedonase. Mbahet nën dorë dhe kohë pas kohe plotësohet me ajër. Instrumenti përbëhet nga katër pjesë: **kaceku, fyelli i gajdes, pipthi dhe pipëza.**

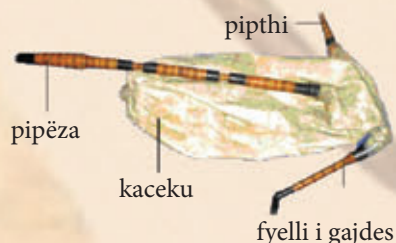
Kaceku i gajdes është pjesa kryesore dhe më e njohur e gajdes. Bëhet prej lëkurës së deles apo lëkurës së dhisë.

Fyelli i gajdes është pjesa më e eksponuar e këtij instrumenti.

Përpunohet prej drurit: të thanës, të frashrit, të panjës, të bushit dhe ndonjë druri tjetër. Ka shtatë vrima në pjesën e përparme dhe një vrimë në pjesën e prapme për gishtin e madh. Kur ekzekutohet në këtë instrument, atëherë ai mbahet me të dyja duart. Në fyellin e gajdes interpretohet melodia kryesore (zëri i parë).

Pipthi shërben për mbushjen e lëkurës së gajdes me ajër. Ky është gyp i rrumbullakët i kuq dhe është i gjatë 100mm dhe i përpunuar në forma të ndryshme.

Pipëza është e përbërë prej tre pjesësh të cilat lidhen. Gjatësia e saj arrin 550 - 750mm. Ajo prodhon ton të vazhdueshëm (zëri i dytë). Derisa i bie gajdes, atëherë pjesa e gajdes që prodhon tinguj zukamës mund të hidhet mbi shpatulla, mbi dorën e djathtë apo të ketë rënie të lirë.

Vallë, e keni ditur?

Në fund të muajit maj, përkatësisht në fillim të qershorit, në fshatin Dollneni, në Prilep, mbahet Festivali i Instrumenteve Popullore “Pece Atanasovski”. Në 22 vitet e para, Festivali e ka mbajtur emrin e mbledhësit më të madh të krijimtarive popullore, prilepasit Marko Cepenkov.

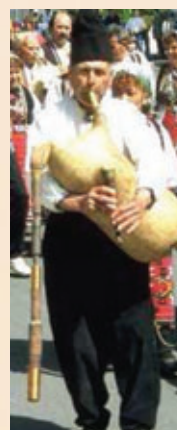

Pece Atanasovski

*Гайдарка, мев, брчало, дувало, за
свириење не треба Гудало.
Гайдарче, Гайда, Гайде, ако не
свирам нема фајде.*

T. Nankova

*interpretues
në festival në f.
Dollneni*

Rekomandimi për dëgjim:

Vallja e Pajdushkës në interpretim të Pece Atanasovski.

fyelli

Fyelli

*На сред село чеима шарена,
на сред село вода студена,
по поле зелен клас
од шупелка надалеку се слуша Глас.*

T. Nankova

Fyelli është instrument me frymë, popullore, tradicionale maqedonase, i cili është i ngjashëm me kavallin, mirëpo me gjatësi më të shkurtër. Përpunohet prej drurit të arrës, të thanës, të frashrit apo drurit të panjës.

Ka gjashtë vrima dhe ngushtim në shtyllën e ajrit përgjatë pjesës së sipërme. Toni prodhohet me fryrjen në hapjen e sipërme të instrumentit. Me hapjen dhe mbylljen e hapjeve me të dyja duart, fitohen tone të ndryshme sipas lartësisë. Derisa i bie, fyelli mbahet në kënd prej 45°. Më shpesh shfrytëzohet si instrument solisti në shoqërim me instrumente tjera. Në traditë njihet si instrument solisti dhe instrument bariu.

interpretues i fyellit

pjesë të vrimave të fyellit

Vallë, e keni ditur?

Arabët përdorin instrument me formë të njëjtë sikurse fyelli ynë, i quajtur “gasba”, që donë të thotë „kallam”. Këto dy instrumente sipas formës dhe mënyrës së prodhimit të tonit janë thuajse të njëjta.

Rekomandimi për dëgjim:

Melodia për solo - ekzekutim të fyellit.

Zamarja

*На мене се свири лесно
зашто имам Грло тесно.
Свирам на две октави,
тоа се дудучиња прави.*
T. Nankova

Zamarja është instrument me frymë, popullore, tradicionale maqedonase me fund paralel. Përpunohet prej drurit të frashrit, të panjës apo ndonjë druri tjetër. Ka formë cilindri me mesatare prej 25 deri në 30mm. Ndërtohet në dy madhësi: **zamarja e vogël** me madhësi prej 240 - 400mm dhe **zamarja e madhe** me madhësi prej 700 - 780mm. Zamarja është shpesh i përfaqësuar në muzikën instrumentale popullore në Maqedoni. Tingullin e ka të pastër dhe të mirë. Kur i bie zamares, ajo mbahet me të dyja duart, në mënyrë vertikale dhe para vetes. Numërohet në instrumentet soliste të barinjve. Në Maqedoni masovikisht është e përhapur në të gjitha sferat.

Stefçe Stojkovski

Rekomandimi për dëgjim:

Melodi nën interpretim të zamares.

Detyrë:

1. Me përdorimin e IKT-së bëj një album me instrumentet popullore me frymë.

Nga krijimtaria e Zhivoin Glishiq

Zhivoin Glishiq

Njëri ndër kompozitorët më të njohur bashkëkohor maqedonas është Zhivoin Glishiq. Lindi më 1954 në Shkup. Ende në vitet e hershme filloi me edukimin muzikor. Në fillim i binte kitarës, pianos dhe borisë.

Diplomoi dhe punoi në Fakultetin e Artit Muzikor në Shkup, si profesor në drejtimin e teorisë së muzikës, pedagogjisë dhe kompozimit.

Në fillim, orientimi i tij muzikor ishte në njohjen dhe përsosjen e xhez - teknikave, ku krahas teorisë klasike, vëmendje të madhe përkushtoi edhe në studimin e xhezit dhe muzikës jugoamerikane.

Krijimtaria e tij begatohet me vepra vokale, vepra instrumentale dhe vepra vokale - instrumentale. Frymëzimi më i shpeshtë është folklori i pasur muzikor maqedonas i cili përmes gjuhës kompozitore bashkëkohore dhe me njohjen e xhez - teknikave kumbon mirë në harmonitë e pasura.

„Денот на Јана, танцот на Јана”

Frymëzimi për krijimin e kompozimit „Денот на Јана, танцот на Јана” (Jana’s day Jana’s dance) është traditë valltare maqedonase. Motivi kryesor është Vallja e Janinos. Në fillimin burimor dhe fillimin e ngadalshëm të valles popullore paraqitet tingulli luksoz i gajdes, i shoqëruar me zërin e kavallit dhe instrumenteve me tel. Kreshendoja e mirë në tingullin e gajdes e lajmëron lëvizjen ritmike e cila jep freski të re të interpretimit.

Në kompozimin „Денот на Јана, танцот на Јана” sfidë për dëgjuesin është lidhja e jopërditshme instrumentale dhe tingulli i kavallit, gajdes, tamburit, tastierave, bas kitarës dhe instrumenteve me goditje.

Ky kompozim është ekzekutuar në festivalin Vera e Ohrit - 2008.

Detyrë:

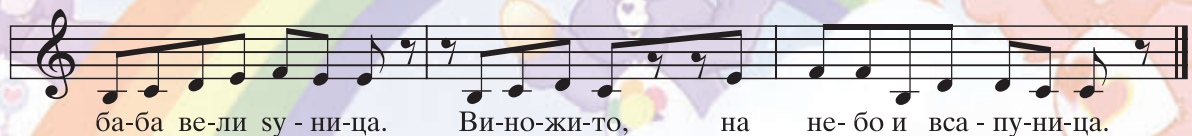
1. Hetoji dhe emëroji instrumentet popullore në kompozimin „Денот на Јана, танцот на Јана”.

Виножито

(dëgjojmë dhe këndojmë një këndë për natyrën)

Музикën dhe тексти: Risto Samarxhiev

Со каква четка
синилото се бои?
Баш таква слика
таму да стои.

Прекрасни бои
небото крои,
сонце што грее,
птица што пее.

рефрен:
Виножито, виножито,
баба вели суница.
Виножито,
на небо и всапуница

Shprehja artistike dhe letrare (ylberi me ngjyra në gjininë e tonit)

Përjetimi i gjinisë së tonit të veprës së dëgjuar përmes shprehjes dhe krijimtarisë letrare „Виножито”.

Aktiviteti:

Arsimtari demonstroi fotografi të ylberit – simboli i gjinisë së tonit - dur, me ngjyra më të errëta dhe fotografi të ylberit – simboli i gjinisë së tonit - mol, me ngjyra më të ndritshme.

Aktiviteti i arsimtarit:

Demonstrimi i shembujve muzikorë në tonalitet të mol-it dhe dur-it;

Aktiviteti i nxënësit:

Bërja e vizatimit – ylberi në ngjyra më të errëta, simboli për përjetimin e gjinisë së dur-it;

Bërja e vizatimit – ylberi në ngjyra më të ndritshme, simboli për përjetimin e gjinisë së mol-it.

Në vazhdimësi të aktivitetit vijon:

Prezantimi individual i punimeve të nxënësit.

Diskutimi dhe vlerësimi i prezantimit.

Rekomandimi:

Ky aktivitet mund të realizohet edhe në përmbajtje të temës mësimore të këndimit të këngëve.

Tambura

*Тажни звуци леам
за анамата песна пеам.
За љубовта толку чиста
за нашаша љубов иста.*

T. Nankova

tambura

Tambura është instrument me tel, popullor, tradicional maqedonas. Këtë instrument e sollën turqit në Maqedoni rreth shekullit të 14-të dhe 15-të. Përpunohet prej drurit të blirit, të panjës, të dardhës apo ndonjë lloji tjetër të drurit.

Tambura përbëhet prej tre pjesësh: **korpusi (trupi), qafa dhe koka.**

Korpusi përpunohet në formë të konusit me maje të rrumbullakët dhe në formë të dardhës së prerë. **Qafa** është e gjatë dhe e hollë me gjatësi prej 360 – 500mm. Në **kokë** gjenden pykat ku janë të përforcuara telat.

Kur i bie tamburit, ajo mbahet në pozitë horizontale dhe e kthyer në anën e majtë. Tingulli fitohet kur me dorën e djathtë dhe me ndihmën e dridhëses i bie telave. Me shtypjen e telave me gishta të dorës së majtë prodhohen tone të ndryshme sipas lartësisë. Në traditën instrumentale popullore, tambura përdoret si solo – instrument dhe në kohën më të re edhe si instrumenti ansambli. Shpeshherë me këtë instrument kanë qenë të shoqëruara edhe këngët popullore. Në traditën e valles ka qenë pjesë e ansambleve që kanë qenë të përbëra prej gajdes, daulles, tamburit dhe kemas.

Vallë, e keni ditur?

Tambura është më e përhapur në Maqedoninë Lindore, andaj edhe prej këtu e mori emrin maqedonas litarka dhe četvorka.

Dragan Dautovski

pendël e vogël
(dridhëse)

mënyra e mbajtjes
së pendlës së vogël -
dridhëse

Rekomandimi për dëgjim:

Kompozimi me solo – tambura në ekzekutimin e Dragan Dautovski.

Kemaneja

*Кеманв тивко шуми,
тивко шуми, пвсна лее.
Бвла Рада платно бвли,
платно бели, песна пее.*

T. Nankova

kemaneja

Kemaneja – instrument violinisti dhe lahute me formë dardhake në të cilën janë të shtrira tre tela. Ekziston formë e kemas me katër tela. Përbëhet prej një cope druri me tre pjesë konstruktive: **pjesa e ngurtë** (korpusi), **qafa** (zverku) dhe **koka**, dhe përpunohet prej drurit të arrës, të panjës apo ndonjë druri tjetër.

Tingulli fitohet kur me dorën e djathtë me ndihmën e harkut tërhiqet nëpër tela. Harku mund të jetë e drejtë apo e mbledhur në formë harku, me majë dhe mbajtëse në të cilën janë të shtrira qime të bishtit të kalit. Me shtypjen e telave me gishtat e dorës së majtë, prodhohet lartësi e ndryshme e toneve. Telat janë të vendosura në lartësi të ndryshme, ashtu që mund t'u bie dy telave njëkohësisht. Në telin e parë dhe të tretë plotësohet melodia, kurse në telin e dytë plotësohet toni i përmbajtjes.

Kur i bie kemas, ajo mbahet në pozitë vertikale apo në pozitë të pjerrët, e ulur në anën e djathtë. Kemaneja shfrytëzohet si shoqërues i këngëve popullore, por shumë rrallë edhe si instrument solisti.

*kemaneja me hark
dhe me katër tela*

Vallë, e keni ditur?

„Qamenxhe” është emër i instrumentit lahute me tre tela që ka formë të njëjtë sikurse edhe kemaneja, i cili është instrument karakteristik për Turqinë, Iranin, Sirinë, Arabinë dhe vendet tjera të kontinentit afrikan...

Harku i qemas

Rekomandimi për dëgjim:

Kompozimi për solo – ekzekutim të kemas.

Kanoni

*Канон пее во китна гора
и орач рано на нива ора!
Со него песни се прават
Канонот да Го слават!*
T. Nankova

kanoni

Kanoni është instrument me tela. Ka korpus (formë) të drejtë trapezoide. Më shpesh përpunohet nga druri i panjës. Korpusi trapezoid i kanonit është i mbyllur me dërrasë të vogël të zbutur dhe me lëkurë dhie. Mbi lëkurën e dhisë është vendosur mbështetësi (ura) për tela, që është i mbështetur në katër vende. Mbi lëkurë ka dërrasë dëllinje e cila e mbulon korpusin. Në dërrasë janë të shtrira prej 24 deri në 27 tela, të grupuara nga tri në një radhë.

Tingulli prodhohet me goditjen në dërrasë me gishtëza metali. Kanoni është instrument solisti virtuoz. Në Maqedoni e sollën grupet turke udhëtuese të çallgive.

Rekomandimi për dëgjim:

Kompozimi për solo – ekzekutim të kanonit.

Uti

*Утот крева врева, таму и тука.
Нека нов ден се раѓа,
нека живот чука,
и зора да пука!*

T. Nankova

Uti është instrument me tela me origjinë arabe – persiane. Ka trup në formë barnjakozi – dardhake. Tek disa prej tyre, qafa është më e shkurtër, kurse tek disa është më e gjatë. Në të është koka me pykëza në të cilat shtrihen telat. Numri i telave është i ndryshëm dhe lëviz prej tetë deri në dymbëdhjetë.

Tingulli prodhohet kur me dorën e djathtë dhe me ndihmën e dridhëse, u bie telave. Me shtypjen e telave me gishtat e dorës së majtë, fitohet lartësi e ndryshme e toneve. Në praktikën instrumentale, uti më shpesh haset si instrument ansambli, në përbërje të çallgive. Uti përdoret edhe si solo instrument.

Rekomandimi për dëgjim:

Kënga popullore „Три години станаа”, në shoqërim të orkestrës së çallgive.

Lahuta

*Со Гудало по жица се влече
и песната на лахутата тече.*

*Тонови остри таа вади
за борбите на јунаци млади.*

T. Nankova

lahuta

Njëri ndër instrumentet popullore të vjetra tradicionale shqiptare është lahuta. Më shpesh përpunohet prej drurit të panjës, mirëpo mund të përpunohet edhe prej ndonjë lloji tjetër të drurit. Përbëhet nga **trup**i – i cili në anën e përparme mbulohet me lëkurë të zgjatur. Ka **qafë** të gjatë, e në fund përfundon me **kokën**, e prerë në formë të kokës së kalit, të shqiponjës apo sokolit. Instrumenti ka vetëm një tel. Toni fitohet me tërheqjen e harkut nëpër tel me dorën e djathtë. Me shtypjen e telit, me dorën e majtë, fitohen tone të ndryshme sipas lartësisë. Kur i bie lahutës, instrumenti mbahet në mënyrë vertikale, i mbështetur në gju apo në prehër.

mënyra e interpretimit

Rekomandimi për dëgjim:

Kompozimi për solo ekzekutim të lahutës.

Çiftelia

*Труп, врат и глава
имама вита става.*

*Чифтелија со свонлив глас
мелодија за сите нас.*

T. Nankova

Çiftelia është instrument me tel, popullor, tradicional shqiptar. Në gjuhën shqipe, çifteli donë të thotë “çift”, andaj edhe instrumenti e mori emrin çifteli.

Përbëhet prej tre pjesësh: **trup**i, **qafa** e gjatë dhe **koka**. Në kokë gjenden dy pykëza të cilat shërbejnë për akordim. I ka dy tela. Njëri tel prodhon ton më të ulët dhe shërben për shoqërim, kurse teli tjetër prodhon ton më të lartë dhe në të i bie melodisë.

Tingulli fitohet kur me dorën e djathtë dhe me ndihmën e dridhëses u bie telave. Me shtypjen e telave me gishtat e dorës së majtë prodhohen tone të ndryshme sipas lartësisë.

Çiftelia

Rekomandimi për dëgjim:

Kompozimi për solo – ekzekutim të çiftelisë.

Përpunimi i sharkisë

Sharkia

*Притисни Ги жиците со левата рака
шаркијата ќе даде музика што се сака
Тоновите нежни за љубов песна
за срце што ми плени една Весна.*

T. Nankova

Sharkia

Sharkia është një instrument popullor, tradicional shqiptar, që numërohet në grupin e instrumenteve me tela.

Përbëhet prej tre pjesësh: **trupit, qafa dhe koka**. **Trupi** ka formë dardhake me disa hapje të vogla dhe me një hapje të madhe. **Qafa** është e gjatë rreth 50cm dhe ka 12 perde. Në **kokën** e sharkisë ka pykëza të cilat gjenden përpara, por edhe anash. Sharkia ka 5, 6 apo 7 tela. Me telin më të lartë i bie melodisë, kurse telat tjerë shërbejnë për shoqërim.

Tingulli fitohet kur me dorën e djathtë luhet nëpër tela, kurse me shtypjen e telave me gishtat e dorës së majtë prodhohet melodia.

Instrumenti i sharkisë sipas formës është i ngjashëm me çiftelinë me dy tela, e ky instrument ka zë kumbues sikurse sazi turk.

Rekomandimi për dëgjim:

Kompozimi për solo ekzekutim të sharkisë.

Xhura Saz

Џура Саз се слуша

шири песна за душа.

Со прстите од десната рака

свирам и пеам за тој што ме сака.

T. Nankova

Xhura Saz

Xhura Saz është instrument me tela, popullor, tradicional turk, dhe i cili është instrumenti më i ri i familjes së instrumenteve Baglama. Përpunohet prej drurit të kokrrës së manës, të dëllinjës, të ahut, të arrës apo të ndonjë druri tjetër. Gjatësia e instrumentit mund të jetë prej 50 - 70cm.

Përbëhet prej tre pjesësh: **trupit, qafës dhe kokës**. **Trupi** ka formë dardhake. **Qafa** është e gjatë dhe në të shtrihen tre çifte telash. Me njërin çift tela i bie melodisë kryesore, kurse dy çiftet tjera telash shërbejnë për shoqërim. Në **kokën** e xhura sazit gjenden pykëza të cilat shërbejnë për akordim.

Mënyra tradicionale se si i bie sazit është me gishta të dorës së djathtë, kurse kënduesit profesionistë përdorin dridhëse.

Rekomandimi për dëgjim:

Kompozimi për solo - ekzekutim të çiftelisë.

Detyrë:

1. Me përdorimin e IKT-së bëj një album të instrumenteve popullore me tela.

Johanes Brams „Vallëzimi hungarez”

Johanes Brams

Johanes Brams është kompozitor, dirigjent dhe pianist gjerman i cili jetoi dhe krijoi në shekullin e 19. Rrjedh prej një familje të varfër dhe për këtë shkak nga vitet e hershme ka kënduar dhe ka fituar për ekzistencë. Ka kompozuar këngë, kompozime të korit, por edhe krijime instrumentale. Mbajti koncerte në Gjermani dhe në vendet tjera evropiane.

Për nga karakteri ka qenë i gëzuar, i disponuar përzemërsisht dhe i shoqërueshëm. Është shoqëruar edhe me dashamirët e rinj të muzikës - fëmijët.

Krijimtaria popullore gjermane dhe krijimtaria e popujve tjerë, e kryesisht këngët popullore, shumë shpesh ishin frymëzim në krijimtarinë e tij. Për këtë arsye kompozimet e tij begatohen me melodi të folklorit muzikor hungarez dhe slloven.

„Vallëzimi hungarez nr. 5”

Vallëzimi i romëve hungarez, i quajtur **Çardash** është baza për krijimin e këtij kompozimi. Zëri i madhërishtëm i orkestrës dhe ritmi temperament, i theksuar me instrumentet me goditje, për një çast e lënë dëgjuesin në pritje dhe e krijon një disponim gëzimi.

Tërësia e dytë e vallëzimit, në ritëm qetësues, e paralajmëron reprizën e melodisë popullore e cila në mënyrë solemne dhe me përshtypje e rrumbullakëson kompozimin.

Çardashi është vallëzim tradicional hungarez në takt 2/4. Kjo është lojë temperamente në ritëm të shpejt, dhe shpeshherë e përfaqësuar në krijimtarinë e kompozitorëve hungarezë dhe kompozitorëve të vendeve tjera.

vallja “Çardash”

Detyra:

1. Caktoje llojin e veprës muzikore sipas mënyrës së ekzekutimit.
2. Zgjidhe një partner dhe vallëzo në ritmin e çardashit.

Daullja

*На сред село тапан чука,
тапан чука, рум-дум дум.
Опа, опа дедо клечи
опа опа, тапан ечи.*

T. Nankova

daullja

Daullja është instrument me goditje tradicionale maqedonase që bëhet prej drurit të ahut, të arrës apo drurit të gështenjës.

E hasim shpeshherë me dy madhësi: daulle e madhe që emërohet si **daulle** dhe daulle e vogël që emërohet si **daullëze**. Rrethi i daulles përpunohet më së shpeshti prej drurit të ahut, të arrës dhe drurit të gështenjës. Në ty dyja anët e rrethit është e mbuluar me lëkurë deleje apo lëkurë dhie, e shtrënguar me litarë të cilat në mënyrë diagonale e lidhin njërin rreth me rrethin tjetër.

Tingulli i daulles fitohet me goditjen e lëkurës së tendosur, me goditëse të përpunuara në mënyrë speciale të cilat quhen kukuda (shkop daulleje) dhe thupra.

Kukuda bëhet prej drurit të arrës dhe për nga forma i ngjanë llullës.

Thupra është e hollë dhe është prej thane ose shelgu.

Daullja përforcohet për shpatulla e cila vendohet në shpatullën e majtë, në pozitë që të mund të goditet nga të dyja anët. Daullja më shpesh përdoret si instrument shoqërues.

interpretues në daulle dhe tambura

pjesëtarë të ShKA

Rekomandimi për dëgjim:

Kompozimi për solo - ekzekutim të daulles.

mënyra e këndimit

Dajrja

*Јас сум Даф, ме викаат дajре.
Ме удираат со рака до сабајле.
Прапориците ми свецкаат,
на срцата им ги пецкаат.*

T. Nankova

dajrja

Dajrja është instrument me goditje dhe shfrytëzohet për mbajtjen e ritmit.

Përbëhet nga dy pjesë: **membrana dhe rrethi i drurit**. Membrana e dajres bëhet nga lëkura e dhisë, e shtrirë mbi **rrethin e drurit**. Në rreth lehtësisht janë të vendosura pllaka metali në çifte.

Tingulli prodhohet me goditje reciproke në lëkurë, me dorën e djathtë dhe dorën e majtë. Kur ekzekutuesi godet në dajre me njëjën e dorës dhe me gishta, ato prodhojnë tinguj të shkurtër dhe kumbues.

Përdoret si instrument solisti dhe ansambli në çallgi orkestre, së bashku me instrumentet e gajdes dhe darabukut. Dajrja shfrytëzohet në muzikë në të gjitha bashkësitë kulturore në Republikën e Maqedonisë.

Rekomandimi për dëgjim:

Kompozimi „Врбице врбо зелена”, në shoqërim të dajres.

darabuku

Darabuku

*Кога Диме на тарабука чука
соседите се жалат на бука.
В час се будам и јас
на ечи песна на Глас.*

T. Nankova

mënyra e interpretimit

Darabuku është instrument arab me goditje. Përpunohet nga argjila dhe ka formë vazoje.

Përbëhet nga dy pjesë: **pjesa e sipërme dhe pjesa e poshtme**. Pjesa e sipërme është me sipërfaqe të gjerë rrethore dhe e mbyllur me lëkurë. Pjesa e poshtme është gyp i zbrazur, i zgjeruar në fund.

Toni prodhohet me goditje në lëkurën e shtrirë, në mënyrë reciproke me dorën e djathtë dhe dorën e majtë. Sot darabuku shpeshherë shfrytëzohet si instrument ritmi dhe në përbërje të ndryshme të orkestrave popullore.

Rekomandimi për dëgjim:

Kompozimi për solo - ekzekutim i darabukut.

Detyrë:

1. Me përdorimin e IKT-së bëj një album të instrumenteve popullore me goditje.

Ајде Милке да бегаме (me dëgjim)

popullore

Ај - де Мил-ке да бе - га - ме, в на - ше се - ло Ма-ле - ше - во.

Мил - ка - но мо-ри мо-ме у - ба - во.

В наше село Малешево
од три страни сонце
грее Милкано . . .

Од три страни сонце
грее од четврта
месечина. Милкано . . .

Vallë, e keni ditur?

Maleshevia gjendet në pjesën lindore të Republikës së Maqedonisë, e rrethuar me malet e Maleshevisë. Pasuria e pyjeve të ahut, të pishës dhe dushkut e caktuan edhe emrin e tij „Malesh - mal”. Këtu natyra me altruizmin e nënës dhuroi çdo segment të vetin. Pamjen që e ofron kjo zonë është sikurse nëpër përralla: gjelbërim i pafund dhe mjedis i pacenueshëm i pastër.

Kënga „Ајде Милке да бегаме” është shfaqje e traditës muzikore folklorike dhe e këngës popullore në rrethinën e Maleshevisë.

Си беше еднаш едно време

The first system of musical notation consists of three staves. The top staff is for a flute, the middle for a triangle, and the bottom for a drum set. The music is in 4/4 time and begins with a treble clef. The flute part has a melody of quarter and eighth notes. The triangle and drum parts provide a rhythmic accompaniment.

The second system of musical notation continues the piece. It includes first endings (marked '1.') for the flute, triangle, and drum parts. The flute part has a key signature change to one sharp (F#) in the final measure of the first ending.

The third system of musical notation includes second endings (marked '2.') for the flute, triangle, and drum parts. The flute part has a key signature change to one flat (Bb) in the final measure of the second ending.

Nga krijimtaria e Frederik Chopen „Mazurka në B-dur”

Frederik Chopen

Frederik Chopen (Fridiric Chopin 1810-1849) është njëri ndër kompozitorët më të mëdhenj polak të pianos. Për nga nëna ka prejardhje polake, kurse për nga babai - franceze. Në atdhe e kanë konsideruar si mrekulli prej fëmijërisë, por në moshën njëzetyjeçare e lëshoi atdheun dhe më kurrë nuk u kthye në atdhe. Në Paris e krijoi karrierën si mësues, ekzekutues dhe kompozitor.

Muzika e Chopenit për piano është me një stil të dallueshëm dhe me një gjuhë muzikore universale. Këndimi i tij ishte fisnik dhe u përcjell me ndjenja dhe emocione të forta.

Chopeni nuk ka treguar përralla, nuk ka fotografuar skena, por ka lënë që dëgjuesi personalisht ta përjetojë muzikën.

Mazurka

Mazurka është lojë popullore polake në takt me tri pjesë dhe luhet në çifte. Njihet me karakterin e gëzueshëm dhe të kërcitjes gjatë kohës së lojës.

Mazurka ka ritëm të theksuar më së shpeshti në kohën e tretë.

Një pjesë të krijimtarisë së Chopenit e përbëjnë përmbledhjet e lojërave: mazurkat, polonezët dhe valcerët. Këto janë krijime të njohura për muzikën polake nëpërmjet të cilave hidhen elementet folklorike.

Shpeshherë në kompozimet e tij në piano janë stilizuar më tepër lloje të lojërave popullore.

Vallë, e keni ditur?

Në Varshavë në çdo të pestin vjet mbahet koncerti ndërkombëtar i pianistëve në nder të Frederik Chopenit. Për këtë kompozitor të madh është incizuar edhe filmi „Kënga në përkujtimin e jetës së Chopenit”.

Muzeu – shtëpia në Zhelezova Volla

Мојата Вони Иреку океанот

The first system of music consists of three staves. The top staff is a flute part in treble clef, 3/4 time, with a key signature of one sharp (F#). The melody starts on a whole note G4, followed by quarter notes A4, B4, C5, and D5, ending with a half note E5. The middle staff is a triangle part with a 3/4 time signature, playing a steady eighth-note accompaniment. The bottom staff is a drum set part with a 3/4 time signature, playing a simple rhythmic pattern.

The second system of music consists of three staves. The top staff is a flute part in treble clef, 3/4 time, with a key signature of one sharp (F#). The melody starts on a half note G4, followed by quarter notes A4, B4, C5, and D5, ending with a half note E5. The middle staff is a triangle part with a 3/4 time signature, playing a steady eighth-note accompaniment. The bottom staff is a drum set part with a 3/4 time signature, playing a simple rhythmic pattern.

The third system of music consists of three staves. The top staff is a flute part in treble clef, 3/4 time, with a key signature of one sharp (F#). The melody starts on a half note G4, followed by quarter notes A4, B4, C5, and D5, ending with a half note E5. The middle staff is a triangle part with a 3/4 time signature, playing a steady eighth-note accompaniment. The bottom staff is a drum set part with a 3/4 time signature, playing a simple rhythmic pattern.

The first system of music consists of three staves. The top staff is a treble clef with a flute icon to its left. The middle staff has a triangle icon to its left. The bottom staff has a drum set icon to its left. The music is in 4/4 time and features a melody in the flute part, a steady eighth-note accompaniment in the triangle part, and a similar eighth-note accompaniment in the drum set part.

The second system of music consists of three staves. The top staff is a treble clef with a flute icon to its left. The middle staff has a triangle icon to its left. The bottom staff has a drum set icon to its left. The music is in 4/4 time and features a melody in the flute part, a steady eighth-note accompaniment in the triangle part, and a similar eighth-note accompaniment in the drum set part.

The third system of music consists of three staves. The top staff is a treble clef with a flute icon to its left. The middle staff has a triangle icon to its left. The bottom staff has a drum set icon to its left. The music is in 4/4 time and features a melody in the flute part, a steady eighth-note accompaniment in the triangle part, and a similar eighth-note accompaniment in the drum set part. The system includes first and second endings for all three parts, indicated by '1.' and '2.' above the staves.

Këndojmë për iluministët tanë

Shën Kirili dhe Metodi

Vëllezërit Kirili dhe Metodi janë themeluesit e shkrimit sllav në shek. IX.

Kirili e krijoi alfabetin e parë glagolitic, i cili ka 38 shkronja dhe së bashku me vëllain e tij Metodi i përkthen librat e parë prej gjuhës greke në gjuhën e sllavishtes së vjetër.

Me veprimtarinë misionare e zgjeruan edhe Shkrimin Sllav nëpër të gjitha vendet sllave.

Pasardhësit e veprës së Kirilit dhe Metodit janë një grup nxënësish të cilët e vazhduan punën e tyre fisnike.

Свѣши Кирил и Мѣшодѣиј (me dëgjim)

muzika: T. Radevski

Ми-на-а ве-ко-ви дол - ги и мно - гу уш - те ќе ми - нат
ва - ши-те и - ми-ња све - ти ни - ко-гаш не - ма да зги - нат.
По-свет-ли ли-ко-ви за нас не - ма под не - бе-сен свод
аз - бу-ка ви - е му да - дов-те на це - ли-от слав - јан-ски род.

Виe солунските браќа,
учители наши први,
народот вда го учевте,
напред со книга да врви.

И како сонцето светло
вечно од дабо да сјае, така
сред народ славјански,
делото ваше ќе трае.

Me këngë në pushim
 „Летаме”
 (dëgjojmë dhe këndojmë me dëgjim)

Muzika: Boro Majdanac
 teksti: Ognen Nedellkovski

Баш е до - бро да си де - те, ча - о
 де - ца, ча - о де - ца, баш е до - бро да си пти - ца, ти си
 пти - ца, јас сум пти - ца. О - ва дет - ство ле - та, ле - та си - те
 зем - ји да се ми - нат, да ги ви - ди си - те чу - да
 од Е - ква - дор па до Ки - на! Ле - та - ме, ле - та - ме, ле - та - ме, пес - на не сле - ди
 лет, Ле - та - ме, ле - та - ме, ле - та - ме, пес - на но - си - ме низ свет, свет.
 свет, Пес - на но - си - ме низ свет.

Баш е добро да си пчела
 да ги допреш сите бои,
 баш е добро да си облак
 што на сино небо стои.

Ова детство лета, лета
 сите земји да се минат,
 да ги види сите чуда
 од Еквадор, па до Кина.

рефрен:

Летаме, летаме, летаме
 песна ни следи лет,
 летаме, летаме, летаме
 песна носиме низ свет.

PËRMBAJTJA

Zgjerimi i vëllimit të toneve.....	5
Vendi i tonit si- h (e vogël).....	6
<i>За сите нас</i> (këngë për atdheun)	7
Vendi i tonit la - a (e vogël)	8
Gjinia e tonit	9
Shkalla a-mol - forma natyrore.....	10
Këndojmë dhe luajmë në C-dur dhe a-mol – forma natyrore.....	12
Volfgang Amadeus Mocart „Marshi turk”	13
Intervalet.....	14
Tercë intervali	15
Kuartë intervali.....	16
Ushtrime melodike me tercë dhe kuartë intervalin	17
<i>Ог новиот свт</i>	18
Kuintë intervali	20
Ushtrime dhe këngë melodike me kuintë intervalin	21
Sekstë intervali.....	22
Ushtrime dhe këngë melodike me sekstë intervalin	23
Septemë intervali.....	24
Ushtrime dhe këngë melodike me septemë intervalin	25
<i>Есен</i>	26
<i>Шеќери Менгуја</i>	27
Llojet e ekzekutimeve muzikore	28
Nga krijimtaria e Zapro Zapro.....	29
Shprehja dhe krijimtaria muzikore (modeli i asociacionit)	30
Johan Shtraus „ <i>На убаеиот син Дунае</i> ”	31
Krijojmë dhe luajmë (shprehja dhe krijimtaria muzikore përmes luajtjes së tërësive muzikore)	32
<i>Елко, елко</i>	34
<i>ЗиМа</i>	35
Folklori.....	36
Instrumentet muzikore popullore.....	37
Dëgjojmë valle popullore	38
Folklori muzikor (instrumentet muzikore popullore)	40
Surlja	41
Kavalli	42
Gajdja	43
Fyelli	44
Zamarja.....	45
Nga krijimtaria e Zhivoin Glisliq	46
<i>Виножито</i>	47
Shprehja artistike dhe letrare	48
Tambura.....	49
Kemaneja	50
Kanon.....	51
Uti	51
Lahuta	52
Çiftelia	52

Sharkia	53
Xhura Saz.....	53
Johanes Brams „Vallja hungareze”	54
Daullja.....	55
Dajrja	56
Darabuku	56
<i>Ајде Милке да бвгамв</i>	57
<i>Си беше еднаш едно време</i>	58
Nga krijimtaria e Frederik Shopenit (<i>Mazurka në B-dur</i>)	59
<i>Мојата Вони преку океанот</i>	60
Këndojmë për arsimtarët tanë	62
<i>„Летаме”</i>	63